

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)
2005. gada 7. jūnijā *

Lieta C-17/03

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2002. gada 13. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2003. gada 16. janvārī, tiesvedībā

Vereniging voor Energie, Milieu en Water,

Amsterdam Power Exchange Spotmarket BV,

Eneco NV

pret

Directeur van de Dienst uitvoering en toezicht energie,

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

piegaloties

Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, pirms tam — *Samenwerkende ElektriciteitsProductiebedrijven NV*.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermans [*C. W. A. Timmermans*] un A. Ross [*A. Rosas*] (referents), tiesneši Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*], R. Šintgens [*R. Schintgen*], N. Kolnerika [*N. Colneric*], S. fon Bārs [*S. von Bahr*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], J. Malenovskis [*J. Malenovsky*] un U. Lehmušs [*U. Löhmuš*],

ģenerāladvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretāre M. F. Kontē [*M.-F. Contet*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 29. jūnijā,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Vereniging voor Energie, Milieu en Water* vārdā — I. Ferlorens van Tēmāts [*I. VerLoren van Themaat*] un M. het Lams [*M. het Lam*], *advocaten*,

- *Amsterdam Power Exchange Spotmarket BV* vārdā — P. V. A. Hüss [P. W. A. Goes], *advocaat*,

- *Eneco NV* vārdā — J. J. Fenstrā [J. J. Feenstra], *advocaat*,

- *Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV* vārdā — J. de Prē [J. de Pree] un I. de Friss [Y. de Vries], *advocaten*,

- Nīderlandes valdības vārdā — H. H. Sevenstere [H. G. Sevenster], pārstāve,

- Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [G. de Bergues] un K. Lemērs [C. Lemaire], pārstāvji,

- Somijas valdības vārdā — T. Pinne [T. Pynnä] un A. Gimareša-Purokoski [A. Guimaraes-Purokoski], pārstāves,

- Norvēģijas valdības vārdā — K. B. Mūens [K. B. Moen] un I. Djūpvīka [I. Djupvik], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — H. Stēvlbeks [*H. Støvlbæk*], M. van Beks [*M. van Beek*] un A. Bukē [*A. Bouquet*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 28. oktobrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt, pirmkārt, EKL 86. panta 2. punktu un, otrkārt, 7. panta 5. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīvā 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 1997, L 27, 20. lpp.; turpmāk tekstā — “Direktīva”).

² Šis lūgums izteikts tiesvedībā — uzņēmumi *Vereniging voor Energie, Milieu en Water*, *Amsterdam Power Exchange Spotmarket BV* un *Eneco NV* pret *Directeur van de Dienst uitvoering en toezicht energie* (Energētikas nozares izpildes un kontroles dienesta direktors, turpmāk tekstā — “DTE” vai “sistēmas pārvaldības kontrolie-ris”) — par DTE lēmumu prioritāri rezervēt daļu no pārrobežu sistēmas jaudas

elektroenerģijas importam Nīderlandē *Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV* (turpmāk tekstā — “NEA”), pirms tam, pamata prāvas laikā — *Samenwerkende ElektriciteitsProductiebedrijven NV* (turpmāk tekstā — “SEP”).

Atbilstošās tiesību normas

Kopienų tiesības

- 3 Direktīva iezīmē elektroenerģijas tirgus liberalizācijas Eiropas Kopienā otro posmu. Saskaņā ar tās preambulas otro apsvērumu šīs direktīvas mērķis ir izveidot konkurētspējīgu elektroenerģijas iekšējo tirgu.
- 4 Atbilstoši tās ceturtajam apsvērumam “iekšējā elektroenerģijas tirgus izveide ir īpaši nozīmīga, lai palielinātu šīs produkcijas ražošanas, pārvades un sadales efektivitāti un pastiprinātu piegādes drošību un Eiropas ekonomikas konkurētspēju [..]”.
- 5 Saskaņā ar tās piekto apsvērumu “iekšējais elektroenerģijas tirgus jāveido pakāpeniski, lai nozare var elastīgi un kārtīgi pielāgoties savai jaunajai videi un lai ņemtu vērā to, ka pašlaik elektroenerģētikas sistēmas ir organizētas dažādi”.
- 6 Direktīvas divdesmit piektajā apsvērumā ir precizēts, ka “visām pārvades sistēmām jābūt pakļautām centrālai vadībai un kontrolei, lai garantētu sistēmas drošību,

stabilitāti un efektivitāti ražotāju un to patērētāju interesēs; [...] tāpēc pārvades sistēmas ekspluatācija, uzturēšana un, vajadzības gadījumā, sistēmas attīstība būtu jāuztic izraudzītam pārvades sistēmas operatoram; [...] pārvades sistēmas operatora darbībai jābūt objektīvai, pārredzamai un nediskriminējošai”.

7 Šīs direktīvas pēdējā apsvērumā paredzēts, ka “ar šo direktīvu ir noteikts nākamais liberalizācijas posms; [...] tai stājoties spēkā, daži šķēršļi tirdzniecībā ar elektroenerģiju starp dalībvalstīm tomēr saglabāsies; [...] tāpēc var iesniegt ar pieredzi iegūtus priekšlikumus par iekšējā elektroenerģijas tirgus darbības uzlabošanu [...]”.

8 Direktīvas IV nodaļas “Pārvades sistēmas ekspluatācija” 7. pantā noteikts:

“1. Dalībvalstis norīko vai uzdod uzņēmumiem, kam ir savas pārvades sistēmas, ņemot vērā efektivitātes un ekonomiskā līdzsvara apsvērumus, uz dalībvalsts noteiktu laiku norīkot sistēmas operatoru, kuram jāatbild par pārvades sistēmas ekspluatāciju, uzturēšanu un vajadzības gadījumā par pilnveidošanu attiecīgā apgabalā un par tās starpsavienojumiem ar citām sistēmām, lai garantētu apgādes drošību.

2. Dalībvalstis nodrošina to tehnisko noteikumu izstrādi un publicēšanu, ar ko noteic tehniskā projekta un ekspluatācijas minimālās prasības savienojumam ar ražošanas objektu sistēmu, sadales sistēmām, tieši savienotajām patērētāju iekārtām,

starp savienojumu ķēdēm un tiešajām līnijām. Ar šīm prasībām nodrošina sistēmu savstarpējo izmantojamību, un tās ir objektīvas un nediskriminējošas. [..]

3. Sistēmas operators atbild par enerģijas plūsmu pārvaldību sistēmā, ņemot vērā apmaiņu ar citām savstarpēji apvienotām sistēmām. Šajā nolūkā sistēmas operators atbild par elektroenerģētikas sistēmas drošu, stabilu un efektīvu darbību un visu tai vajadzīgo papildpakalpojumu pieejamību.

[..]

5. Sistēmas operators sistēmu lietotājiem vai sistēmu lietotāju grupām nerada nevienlīdzīgus nosacījumus, īpaši par labu saviem meitas uzņēmumiem vai akcionāriem.

[..]”

- 9 Direktīvas 16. panta, kas iekļauts tās VII nodaļā “Sistēmas pieejas organizācija”, pirmajā teikumā noteikts, ka šādai organizācijai dalībvalstis var izvēlēties sarunās apspriestu pieeju vai vienīgā pircēja procedūru. Saskaņā ar tā paša panta otro teikumu “abu grupu procedūras saskan ar objektivitātes, pārredzamības un nediskriminācijas kritērijiem”.

10 Direktīvas 24. panta 1. un 2. punktā paredzēts:

“1. Tās dalībvalstis, kur darbības saistības vai garantijas, kuras dotas līdz šīs direktīvas spēkā stāšanās brīdim, nevar izpildīt, ņemot vērā šīs direktīvas noteikumus, var lūgt pārejas režīmu, ko Komisija tām piešķir, starp citu, ņemot vērā attiecīgās sistēmas lielumu, sistēmas apvienojumu un elektroenerģētikas nozares struktūru. Komisija pirms lēmuma pieņemšanas par šādiem iesniegumiem, ievērojot konfidencialitāti, informē dalībvalstis. Šo lēmumu publicē *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī*.

2. Pārejas režīma ilgums ir ierobežots un saistīts ar 1. punktā minēto saistību vai garantiju izbeigšanos. Pārejas režīms var attiekties uz atkāpēm no šīs direktīvas IV, VI un VII nodaļas. Lūgumi par pārejas režīma piešķiršanu jādara zināmi Komisijai vēlākais vienu gadu pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā.”

Valsts tiesiskais regulējums

11 Saskaņā ar 2. pantu 1989. gada 16. novembra likumā, ar kuru paredz noteikumus par elektroenerģijas ražošanu, importu, pārvadi un pārdošanu (*Elektricitetswet; Staatsblad 1989, 535. lpp.*; turpmāk tekstā — “*EW 1989*”), šim nolūkam izraudzītajai sabiedrībai (turpmāk tekstā — “izraudzītā sabiedrība”) tika uzdots kopā ar

koncesionāriem gādāt par drošu un efektīvu elektroenerģijas publisku sadali par cik vien iespējams zemām un sabiedrības interesēs attaisnojāmām izmaksām.

- 12 Saskaņā ar *EW 1989* 34. pantu vienīgi izraudzītā sabiedrība bija tiesīga importēt Nīderlandē elektroenerģiju, kas paredzēta publiskai sadalei.
- 13 Atbilstoši *EW 1989* 35. pantam šī sabiedrība nebija tiesīga noslēgt līgumus par publiskai sadalei paredzētas elektroenerģijas importu bez kompetentā ministra apstiprinājuma. Šis ministrs varēja atteikties sniegt apstiprinājumu tikai tad, ja tas bija vajadzīgs pienācīgas apgādes ar elektrību un elektroenerģiju interesēs.
- 14 Izraudzītā sabiedrība *EW 1989* 2., 34. un 35. panta izpratnē bija *SEP*, kuras tiesību pārņēmeja kopš 2001. gada 1. janvāra ir *NEA*.
- 15 Ar 1998. gada 2. jūlija likumu, ar kuru paredz noteikumus par elektroenerģijas ražošanu, pārvadi un piegādi (*Elektriciteitswet; Staatsblad 1998*, 427. lpp.; turpmāk tekstā — “*EW 1998*”), transponēja Direktīvu un atcēla *EW 1989*, un tas stājās spēkā 1999. gada 1. jūlijā.
- 16 Pēc *EW 1998* stāšanās spēkā *SEP* nodeva augstsprieguma sistēmas pārvaldību savai filiālei *TenneT BV* (turpmāk tekstā — “*TenneT*”). Šīs sistēmas īpašumtiesības

2001. gadā tika cedētas *Saranne BV* (turpmāk tekstā — “*Saranne*”), kas arī ir *SEP* filiāle. Tā paša gada laikā valsts kļuva vispirms par *TenneT*, pēc tam par *Saranne* īpašnieci.

- 17 Saskaņā ar *EW 1998* 16. pantu *TenneT* uzdevums ir tostarp izveidot un uzturēt šo sistēmu, nodrošināt tās uzticamību un drošību, garantēt pietiekošu rezerves jaudu un piegādāt trešajām personām elektroenerģiju, kas importēta Nīderlandē un eksportēta no Nīderlandes uz ārzemēm.
- 18 Atbilstoši *EW 1998* 24. pantam sistēmas operatoram nediskriminējot jānodrošina pieeja sistēmai elektroenerģijas ražotājiem, starpniekiem, piegādātājiem un pircējiem.
- 19 Atbilstoši *EW 1998* uzraudzība pār sistēmas pārvaldību un sistēmas operatoru ir uzticēta *DTE*. Ievērojot hierarhiju, *DTE* ir pakļauts ekonomikas lietu ministram, kurš var tam dot gan individuālas, gan vispārīgas instrukcijas.
- 20 It īpaši saskaņā ar *EW 1998* 36. pantu *DTE* pēc sistēmas operatora priekšlikuma lemj par nosacījumiem attiecībā uz pieeju šai sistēmai.

- 21 Šajā sakarā *DTE* ar 1999. gada 12. novembra lēmumu pieņēma nosacījumus attiecībā uz elektroenerģijas pārrobežu pārvades sistēmas pārvaldību (turpmāk tekstā — “Sistēmas kodekss”).
- 22 It īpaši saskaņā ar Sistēmas kodeksa 5. nodaļas 5.6.4. un 5.6.7. punktu elektroenerģijas importa jauda 1 500 MW apmērā no 3 200 MW, kas pieejami uz pārrobežu līnijām, 2000. gadam tika prioritāri rezervēta *SEP* elektroenerģijas pārvadei, par ko *SEP* ir noslēdzis pirkuma līgumus atbilstoši *EW 1989 35.* pantam.
- 23 Lieta attiecas uz trīs elektroenerģijas pirkuma līgumiem, ko *SEP* noslēdza, lai izpildītu savu uzdevumu, kas paredzēts *EW 1989 2.* pantā.

24 Šie līgumi tika noslēgti attiecīgi:

— 1989. gadā — ar *Électricité de France* par 600 MW/gadā pirkumu līdz 2002. gada 31. martam un 750 MW/gadā pirkumu no 2002. gada 1. aprīļa līdz 2009. gada 31. martam;

— 1989. gadā — ar *Preussen Elektra AG* par 300 MW/gadā pirkumu līdz 2005. gada 31. decembrim;

— 1990. gadā — ar *Vereinigte Elektrizitätswerke Westfalen AG* par 600 MW/gadā pirkumu līdz 2003. gada 31. martam (turpmāk tekstā visi trīs līgumi kopā — “SEP starptautiskie līgumi”).

- 25 Pēc tam elektroenerģijas pārrobežu pārvades ikgadējās jaudas prioritāru piešķiršanu SEP laikposmam pēc 2000. gada skaidri regulēja 2000. gada 21. decembra pārejas likums par elektroenerģijas ražošanas nozari (*Übergangswet elektricitätsproduktie-sector, Staatsblad 2000, 607. lpp.*; turpmāk tekstā — “*Übergangswet 2000*”).
- 26 *Übergangswet 2000* 13. panta 1. punktā paredzēts:

“Valsts augstsprieguma sistēmas operators, pamatojoties uz pieprasījumu, piešķir izraudzītajai sabiedrībai elektroenerģijas pārvadei ne vairāk kā 900 MW līdz 2005. gada 31. martam (ieskaitot) un ne vairāk kā 750 MW no 2005. gada 1. aprīļa līdz 2009. gada 31. martam (ieskaitot), ja šādas pārvades mērķis ir izpildīt līgumus, kas noslēgti 1989. un 1990. gadā starp izraudzīto sabiedrību, no vienas puses, un, attiecīgi, *Électricité de France, Preussen Elektra AG* un *Vereinigte Elektrizitätswerke Westfalen AG*, no otras puses, 1998. gada 1. augustā spēkā esošajā redakcijā, un ja šie līgumi vēl ir spēkā. [..]”

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

- 27 Prasītāji pamata lietā iesniedza sūdzību par to, ka DTE pieņēma Sistēmas kodeksa 5. nodaļu.

- 28 Ar 2000. gada 17. jūlija lēmumu *DTE* noraidīja šo sūdzību. Tas atzina, ka *SEP* piešķirtās priekšrocības traucē elektroenerģijas tirgus pienācīgu darbību. *DTE* tāpat norādīja, ka efektīva konkurence elektroenerģijas ražošanas tirgū Nīderlandē joprojām lielā mērā ir ierobežota, tādējādi konkurenci var praktiski īstenot tikai ar ārzemēs ražotu elektroenerģiju. Tas šajā kontekstā atgādināja, ka pieejamā pārrobežu pārvades jauda ir 3 200 MW un tās palielināšana radītu lielas izmaksas. No tā *DTE* secināja, ka rezervēšana atlikušajam laikposmam attiecībā uz *SEP* starptautiskajiem līgumiem rada importa iespēju un tātad arī elektroenerģijas tirdzniecības būtisku ierobežojumu citiem tirgus dalībniekiem.
- 29 Tomēr *DTE* pamatoja savu noraidīto lēmumu, uzskatot, ka runa bija par spēkā esošiem ilgtermiņa līgumiem, ko noslēdza *SEP* saskaņā ar tajā laikā spēkā esošajiem tiesību aktiem un atbilstoši pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi EKL 86. panta izpratnē. Turklāt *EW 1998* nebija ietverta neviena tiesību norma, kas varētu apstrīdēt šo līgumu spēkā esamību tādējādi, ka tie būtu principā jāizpilda. Pastāvošo līgumu pārtraukšana nepieņemami apdraudētu pušu tiesisko drošību, kā arī nodarītu būtiskus materiālus zaudējumus. Šo līgumu izpilde nenodrošinātu visu pārrobežu pārvades jaudu.
- 30 Prasītāji pamata lietā cēla prasību pret *DTE* lēmumu *College van Beroep voor het bedrijfsleven* [Apelācijas tiesa tirdzniecības un rūpniecības jautājumos]. Tie apgalvoja, ka šis akts tika pieņemts, pārkāpjot EKL 28., 81., 82. un 86. pantu, nediskriminācijas principu, kas noteikts Direktīvas 7. panta 5. punktā un *EW 1998* 24. pantā, kā arī nediskriminācijas un objektivitātes principu. Šajā lēmumā nav ievērotas arī intereses sekmēt tirdzniecības attīstību elektroenerģijas tirgū *EW 1998* 36. panta izpratnē. Prasītāji turklāt norādīja, ka Sistēmas kodeksā paredzētā

piešķiršanas metode bija jākvalificē kā "tehniski noteikumi" un ka tādējādi tā bija jādara zināma Komisijai atbilstoši Padomes 1983. gada 28. marta Direktīvai 83/189/EEK, kurā paredzēta informēšanas kārtība tehnisko standartu un noteikumu jomā (OV L 109, 8. lpp.).

31 Šādos apstākļos *College van Beroep voor het bedrijfsleven* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) a) Vai var atsaukties uz EKL 86. panta 2. punktu, lai pamatotu, ka uzņēmumam, kam agrāk uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi un kas uzņēmis zināmas saistības šajā sakarā, joprojām tiek piešķirtas īpašas tiesības, lai ļautu tam izpildīt minētās saistības, pēc šī īpašā, tam uzticētā uzdevuma izpildes?

b) Ja uz šo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši — vai režīms, kas paredz desmit gadu laikā prioritāri piešķirt no puses līdz ceturtdaļai (pakāpeniski samazinot) elektroenerģijas pārrobežu pārvades jaudas attiecīgajam uzņēmumam, tomēr nav spēkā, jo tas

— nav samērīgs ar sabiedriskajām interesēm, kam tas kalpo,

— ietekmē tirdzniecību tādā apmērā, kas ir pretrunā ar Kopienas interesēm?

- 2) a) Vai [Direktīvas] 7. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais nediskriminācijas princips vienīgi sistēmas operatoram nosaka pienākumu neradīt nevienlīdzīgus nosacījumus, piešķirot pieeju sistēmai ar tehnisko noteikumu palīdzību?

Ja tas tā ir — vai piešķiršanas metode attiecībā uz elektroenerģijas pārrobežu pārvades jaudu iepriekš minētās tiesību normas izpratnē jākvalificē kā tehnisks noteikums?

- b) Ja piešķiršanas metode jākvalificē kā tehnisks noteikums vai ja [Direktīvas] 7. panta 5. punkts attiecas ne tikai uz tehniskiem noteikumiem — vai režīms, saskaņā ar kuru pārrobežu pārvades jauda tiek prioritāri piešķirta tādu līgumu vajadzībām, kas noslēgti īpaša sabiedriska uzdevuma ietvaros, atbilst šajā pantā noteiktajam nediskriminācijas principam?”

Par otro jautājumu

- ³² Ar savu otro jautājumu, kas jāizvērtē vispirms, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 7. panta 5. punktā paredzētais diskriminācijas aizliegums pieļauj tādus pasākumus kā Sistēmas kodeksa 5.6.4. un 5.6.7. punkts, kā arī *Overgangswet 2000*

13. panta 1. punkts (turpmāk tekstā — “strīdīgie pasākumi”), kas prioritāri piešķir *SEP* daļu elektroenerģijas importa jaudas, lai tam dotu iespēju izpildīt saistības, kuras izriet no starptautiskajiem līgumiem, ko tas noslēdzis, ja *SEP* tika dots uzdevums gādāt par drošu un efektīvu elektroenerģijas publiskas sadales īstenošanu par cik vien iespējams zemām un sabiedrības interesēs attaisnojamām izmaksām.

- 33 Vispirms jāatzīst, ka Direktīvas 7. panta 5. punktā minēts valsts elektroenerģijas pārvades sistēmas operators (2005. gada 14. aprīļa spriedums apvienotajās lietās *C-128/03* un *C-129/03 AEM* un *AEM Torino*, Krājums, I-2861. lpp., 56. punkts). Lai gan *DTE* pieņemtais Sistēmas kodekss, šķiet, nav attiecināms uz elektroenerģijas sistēmas Nīderlandes operatoru *TenneT*, tomēr iesniedzējtiesa faktiski uzdod Tiesai jautājumu par šīs normas piemērojamību.
- 34 Tiesas un valsts tiesu sadarbības, kas noteikta EKL 234. pantā, ietvaros vienīgi valsts tiesa ir kompetenta izvērtēt, ievērojot katras lietas īpatnības, gan vajadzību saņemt prejudiciālu nolēmumu, lai varētu pasludināt spriedumu, gan to jautājumu atbilstību, ko tā uzdod Tiesai. Tiesa var noraidīt iesniedzējtiesas lūgumu tikai tad, ja ir acīmredzami skaidrs, ka prasītājam Kopienas tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamata prāvas faktiskajiem apstākļiem vai priekšmetu vai ka jautājums ir vispārīgs vai hipotētisks (skat. it īpaši 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā *C-415/93 Bosman* u.c., *Recueil*, I-4921. lpp., 59.–61. punkts; 1997. gada 27. novembra spriedumu lietā *C-369/95 Somalfruit* un *Camar*, *Recueil*, I-6619. lpp., 40.–41. punkts, un 2000. gada 13. jūlija spriedumu lietā *C-36/99 Idéal tourisme*, *Recueil*, I-6049. lpp., 20. punkts).
- 35 Šķiet, ka pamata lietā sistēmas operators veica konkrētus pasākumus, atteikdams pieeju sistēmai vismaz vienam no prasītājiem pamata prāvā — *Eneco NV*, piemērojot

Sistēmas kodeksa 5.6.4. vai 5.6.7. punktu. Tādējādi iesniedzējtiesa pamatoti uzskatīja, ka Direktīvas 7. panta 5. punkta interpretācija ir vajadzīga, lai izšķirtu strīdu pamata lietā. Tāpēc šī norma jāinterpretē, ņemot vērā Sistēmas kodeksa 5.6.4. vai 5.6.7. punktu.

- ³⁶ Ciktāl pamata prāva attiecas uz valsts pasākumiem, kas nav attiecināmi uz sistēmas operatoru, ir pamats atsaukties arī uz Direktīvas 16. pantu. No šīs normas izriet — lai arī sistēmas pieejas organizācijai dalībvalstis var izvēlēties sarunās apspriestu pieeju sistēmai vai vienīgā pircēja procedūru, šīs abas procedūras jāievieš atbilstoši objektivitātes, pārredzamības un nediskriminācijas kritērijiem (iepriekš minētais spriedums lietā *AEM* un *AEM Torino*, 57. punkts). Tāpēc 16. pants aizliedz dalībvalstīm organizēt pieeju sistēmai diskriminējošā veidā.
- ³⁷ *Overgangswet 2000* 13. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru sistēmas operators piešķir *SEP* privileģētu pieeju elektroenerģijas pārrobežu pārvades sistēmai 2001. un turpmākajiem gadiem, tika pieņemts pēc tam, kad tika celta prasība pamata lietā. Tāpēc šī tiesību norma jāizvērtē, ņemot vērā Direktīvas 16. pantā paredzēto nediskriminācijas principu.
- ³⁸ Runājot par Direktīvas 7. panta 5. punkta piemērošanas jomu, šī norma — kā to norāda prasītāji pamata lietā — ietver ne tikai tehniskus noteikumus, bet arī aizliedz tādus pasākumus kā strīdīgie pasākumi.

- 39 Nīderlandes, Francijas, Somijas un Norvēģijas valdības, kā arī Komisija tāpat apgalvo, ka Direktīvas 7. panta 5. punkts attiecas ne tikai uz tehniskiem noteikumiem. Tās tomēr uzskata, ka strīdīgie pasākumi nav ar šo normu aizliegti diskriminējoši pasākumi.
- 40 Turpretim *NEA* apgalvo — tā kā citi Direktīvas 7. panta punkti attiecas uz šiem tehniskajiem noteikumiem, ir jāsecina, ka šī panta 5. punkts attiecas tikai uz tehniskiem noteikumiem. Ņemot vērā, ka strīdīgos pasākumus nevar kvalificēt kā tehniskos pasākumus, tie neietilpst Direktīvas 7. panta 5. punkta piemērošanas jomā.
- 41 Interpretējot Kopienas tiesību normu, jāņem vērā ne tikai tās noteikumi, bet arī konteksts un ar tiesisko regulējumu, pie kura pieder šī norma, sasniedzamie mērķi (skat. it īpaši 1983. gada 17. novembra spriedumu lietā 292/82 *Merck, Recueil*, 3781. lpp., 12. punkts; 1984. gada 21. februāra spriedumu lietā 337/82 *St. Nikolaus Brenneri, Recueil*, 1051. lpp., 10. punkts, un 1999. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-223/98 *Adidas, Recueil*, I-7081. lpp., 23. punkts).
- 42 Pirmkārt, Direktīvas 7. panta 5. punkts ir formulēts vispārīgi, [paredzot, ka sistēmas operators] "sistēmu lietotājiem vai sistēmu lietotāju grupām nerada nevienlīdzīgus nosacījumus". Tātad šīs normas tekstā nav nevienas norādes, kas atbalstītu šaurāku interpretāciju vienīgi attiecībā uz tehniskiem noteikumiem.

- 43 Otrkārt, no Direktīvas 7. panta konteksta izriet, ka šī panta 5. punktu nevar attiecināt tikai uz tehniskiem noteikumiem. Šī panta 2. punktā jau ir noteikts, ka tehniskajiem noteikumiem jābūt nediskriminējošiem. Ja 5. punktā paredzētais nediskriminācijas noteikums attiektos tikai uz tehniskiem noteikumiem, 2. punktā formulētajam noteikumam zustu jebkāda lietderība.
- 44 Treškārt, attiecībā uz Direktīvas mērķiem tās preambulas divdesmit piektajā apsvērumā, nenosakot nekādu ierobežojumu attiecībā uz tehniskiem noteikumiem, paredzēts, ka sistēmas operatora darbībai "jābūt objektīvai, pārrēdzamai un nediskriminējošai".
- 45 Ievērojot iepriekš minēto, jāsecina, ka Direktīvas 7. panta 5. punkts neattiecas vienīgi uz tehniskiem noteikumiem, bet tas ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz jebkādu diskrimināciju.
- 46 Tāds pats secinājums rodas arī attiecībā uz Direktīvas 16. pantu. Tajā paredzētais nediskriminācijas noteikums ir formulēts vispārīgi, un tas ir jāinterpretē, ņemot vērā tās pašas direktīvas 3. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru dalībvalstis nešķiro elektroenerģijas uzņēmumus pēc tiesībām vai pienākumiem.
- 47 Attiecībā uz jautājumu par to, vai strīdīgie pasākumi ir diskriminējoši un pārkāpj Direktīvu, ir jāatgādina, ka šīs direktīvas normas, pieprasot, lai sistēmas operatora un

dalībvalsts darbība, īstenojot pieeju sistēmai, nebūtu diskriminējoša, ir vispārīgā vienlīdzības principa īpaša izpausme (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *AEM* un *AEM Torino*, 58. punkts, kā arī pēc analogijas par EK līguma 40. panta 3. punkta otro daļu (jaunajā redakcijā — EKL 34. panta 2. punkta otrā daļa) — 1994. gada 5. oktobra spriedumu lietā *C-280/93 Vācija/Padome, Recueil*, I-4973. lpp., 67. punkts, un jautājumā par aizsardzību pret importu, kas ir trešo valstu īstenota dempinga priekšmets — 2005. gada 27. janvāra spriedumu lietā *C-422/02 P Europe Chemi-Con (Deutschland)/Padome, Krājums*, I-791. lpp., 33. punkts).

48 Diskriminācijas aizliegums, kas ir pieskaitāms Kopienų tiesību pamatprincipiem, paredz, ka līdzīgās situācijās attieksme nedrīkst būt atšķirīga, ja vien šāda atšķirīga attieksme nav objektīvi pamatota (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Vācija/Padome*, 67. punkts).

49 Saskaņā ar strīdīgajiem pasākumiem 2000. gadā *SEP* tika prioritāri piešķirta elektroenerģijas pārvades pārrobežu jauda 1 500 MW apmērā no pieejamiem 3 200 MW, kas atbilst 47 % no pieejamās jaudas. *NEA* prioritāri rezervētā maksimālā jauda no 2001. gada līdz 2009. gada 31. martam — atbilstoši *Overgangswet 2000* 13. panta 1. punktam — ir 750 MW, kas atbilst 23,4 % no pieejamās jaudas. Kā, neapstrīdot šo faktu, apstiprina *Eneco NV, TenneT* saskaņā ar strīdīgajiem pasākumiem noraidīja tā pieteikumu attiecībā uz elektroenerģijas importa jaudu, un *Eneco NV* līdz ar to pēc tirgus liberalizācijas nevarēja veikt elektroenerģijas piegādi, par ko tas bija uzņēmies saistības pret saviem klientiem. Tādējādi *SEP* konkurenti tika nostādīti ievērojami neizdevīgākā ekonomiskā stāvoklī jo vairāk tāpēc — kā tas izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, — ka konkurenci elektroenerģijas piegādes jomā Nīderlandē praktiski var īstenot tikai tad, ja tiek izmantota ārzemēs ražota elektroenerģija.

- 50 Ir skaidrs, ka privilēģēta pieceja — tāda kā tā, kas piešķirta *SEP* un pēc tam *NEA* — elektroenerģijas pārrobežu pārvades sistēmai, pamatojoties uz tādiem pasākumiem kā pamata lietā, rada atšķirīgu attieksmi.
- 51 Tomēr *NEA*, ko pēc būtības atbalsta Nīderlandes un Francijas valdības, apstiprina, ka tā situācija nav pielīdzināma citu uzņēmēju stāvoklim. *SEP* starptautiskie līgumi tika noslēgti laikā, kad *SEP* bija augstsprieguma sistēmas un starpsavienojumu īpašnieks. Šos līgumus noslēdza, lai izpildītu uzdevumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, pamatojoties uz *EW 1989*, un šī uzdevuma mērķis bija garantēt elektroenerģijas apgādi Nīderlandē, lai to pārdotu par saprātīgām cenām.
- 52 Pirms elektroenerģijas tirgus liberalizācijas Nīderlandē *SEP* tiešām bija vienīgais uzņēmums, kuram bija atļauts importēt elektroenerģiju un pildīt uzdevumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi — gādāt par drošu un efektīvu elektroenerģijas publisku sadali par cik vien iespējams zemām un sabiedrības interesēs attaisnojāmām izmaksām.
- 53 Tomēr tirgus liberalizācijas dēļ pēc Direktīvas transponēšanas *SEP* zaudēja importa monopolu. Šajā importa tirgū ienāca citi konkurējoši uzņēmēji. Tajā pašā laikā kopš *EW 1998* stāšanās spēkā *SEP* vairs netika uzticēts šis uzdevums.

- 54 Tādēļ ir jāizvērtē, vai atšķirīga attieksme, saskaņā ar strīdīgajiem pasākumiem nodrošinot *SEP* un pēc tam *NEA* privileģētu pieeju elektroenerģijas pārrobežu pārvades sistēmai, ir attaisnojama Direktīvas kontekstā.
- 55 *NEA* un būtībā arī Nīderlandes un Norvēģijas valdības apgalvo, ka šāda atšķirīga attieksme ir attaisnojama ar to, ka *SEP* bija pienākums noslēgt šādus ilgtermiņa līgumus sava uzdevuma izpildei. Šiem līgumiem ir raksturīgas augstas fiksētās izmaksas un relatīvi zema cena par MW; tajos paredzēts ievērojams līgumsods *NEA*, ja tas nespēj importēt paredzēto elektroenerģijas daudzumu, ņemot vērā pietiekamas jaudas trūkumu pārrobežu pārvades sistēmā. Tas attaisnotu šīs sistēmas jaudas noteiktas daļas prioritāru rezervēšanu *NEA*.
- 56 Šim argumentam nevar piekrist.
- 57 Lai mīkstinātu konkrētas liberalizācijas sekas, Direktīvas 24. pantā ir paredzēta iespēja ar zināmiem nosacījumiem piemērot pārejas režīmu. Saskaņā ar šo normu dalībvalstis var lūgt atkāpes tostarp no Direktīvas IV un VII nodaļas noteikumiem, starp kuriem ir attiecīgi 7. un 16. pants, ja darbības saistības vai garantijas, kas dotas līdz šīs direktīvas spēkā stāšanās brīdim, nevar izpildīt, ņemot vērā tās noteikumus.
- 58 Ievērojot sevišķo noteikumu par to, kā rīkoties īpašos gadījumos, kas izriet no juridiskās situācijas, kura pastāvēja pirms Direktīvas stāšanās spēkā, diskriminācijas

pastāvēšana Direktīvas 7. panta 5. punkta un 16. panta izpratnē jāizvērtē, neņemot vērā šos īpašos gadījumus.

- 59 Atbilstoši Direktīvas 24. pantam dalībvalstīm iesniegumi par atkāpēm jāiesniedz vēlākais vienu gadu pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā. Saskaņā ar šo pašu normu lēmumu pieņem Komisija, kam šajā nolūkā jāņem vērā tostarp attiecīgās sistēmas lielums, sistēmas apvienojums un elektroenerģētikas nozares struktūra konkrētajā dalībvalstī. Turklāt Komisijai pirms lēmuma pieņemšanas par šiem iesniegumiem jāinformē dalībvalstis, kurām tādējādi ir iespēja tai darīt zināmu savu nostāju. Visbeidzot, iespējamo atkāpju minētā panta izpratnē darbības ilgumam jābūt ierobežotam un saistītam ar attiecīgo saistību vai garantiju izbeigšanos.

- 60 Nīderlandes Karaliste būtu varējusi izmantot Direktīvas 24. pantu, lai pienācīgā laikā lūgtu pagaidu atkāpi no šīs direktīvas 7. panta 5. punkta un 16. panta par labu *SEP*, iesniedzot lūgumu atļaut prioritāri piešķirt šim uzņēmumam daļu no elektroenerģijas pārrobežu pārvades jaudas. Tomēr tas netika darīts, jo tikai pēc noteiktā termiņa izbeigšanās šī valsts iesniedza vienīgi lūgumu atlīdzināt daļu no finansiālajiem zaudējumiem, kas radās *SEP* sakarā ar to starptautisko līgumu izpildi, kuri noslēgti agrāka valsts pakalpojumu pienākuma veikšanai [skat. Komisijas 1999. gada 8. jūlija Lēmumu 1999/796/EK par iesniegumu par pārejas režīmu, ko iesniedza Nīderlande saskaņā ar 24. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV L 319, 34. lpp., 44. punkts)]. Tātad Nīderlandes Karaliste nav lūgusi atļauju attiecībā uz strīdīgajiem pasākumiem un Komisija nav varējusi atļaut pasākumu, ko šī dalībvalsts paredzēja, jo pasākums tika darīts zināms Komisijai pēc termiņa.

- 61 Taču Direktīvas 24. pantā paredzētā kārtība, kritēriji un ierobežojumi zaudētu jēgu, ja pieļautu, ka dalībvalsts var vienpusēji, neievērojot minēto kārtību, piemērot atšķirīgu attieksmi elektroenerģijas importētājiem tādu apsvērumu dēļ, kuri saskaņā ar Direktīvas 24. pantu var skaidri attaisnot atkāpi no šīs direktīvas 7. panta 5. punkta un 16. panta.
- 62 Pirmkārt, atšķirīgas interpretācijas piemērošana, neievērojot Direktīvas mērķi, varētu apdraudēt pāreju no monopolistiska un nodalīta elektroenerģijas tirgus uz atvērtu un konkurētspējīgu tirgu. Piemērojot strīdīgos pasākumus, jauno uzņēmēju pieeja tirgum tiktu nopietni apdraudēta, pat traucēta, un tas varētu pasargāt agrākā Nīderlandes monopoluzņēmuma stāvokli no konkurēšanas ar citiem uzņēmumiem, pārkāpjot iespējas, ko Kopienų likumdevējs paredzējis Direktīvā, lai saskaņotu elektroenerģijas tirgus izveidi ar tādu līgumu saistību saglabāšanu, kas noslēgti saskaņā ar agrākiem tiesību aktiem.
- 63 Otrkārt, Direktīvas 24. pantā noteiktā atkāpju sistēma tostarp ir paredzēta, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret bijušajiem valsts monopoluzņēmumiem, kas atrodas *NEA* stāvoklim līdzīgā situācijā. Šo vienlīdzīgo attieksmi varētu apdraudēt, ja pieļautu, ka katra dalībvalsts, apejot Direktīvas 24. pantā paredzēto kārtību un nosacījumus, var radīt priekšrocības savam agrākajam monopoluzņēmumam, lai nodrošinātu tādu ilgtermiņa līgumu izpildi, ko šis uzņēmums noslēdzis pirms elektroenerģijas tirgus liberalizācijas. Tas neatbilstu Direktīvas mērķim, kas minēts tās preambulas divpadsmitajā apsvērumā, saskaņā ar kuru "neatkarīgi no valdošās tirgus organizācijas specifiskas sistēmas pieejamībai jāsaņemas ar šo direktīvu un jānodrošina vienādi ekonomiskie rezultāti dalībvalstīs un tātad tieši salīdzināms tirgu atvērības līmenis un tieši salīdzināma elektroenerģijas tirgu pieejamības pakāpe".

- 64 Nīderlandes valdība tomēr norāda, ka Direktīvas 3. panta 3. punkta un 17. panta 5. punkta noteikumi, kas ļauj sistēmas operatoram atsevišķos gadījumos atteikties piešķirt pieeju sistēmai, pierāda, ka noteiktas elektroenerģijas pārrobežu pārvades jaudas rezervēšana ne vienmēr nonāk pretrunā ar nediskriminācijas principu. Līdzīgu argumentāciju izvirza Somijas valdība, kas atsaucas uz Direktīvas 8. panta 2. punktu un 17. panta 5. punktu, kā arī Norvēģijas valdība un Komisija, kuras arī atsaucas uz šo pēdējo [minēto] normu un tās pašas direktīvas 3. panta 3. punktu.
- 65 Direktīvas 3. panta 3. punkts ar zināmiem nosacījumiem ļauj dalībvalstīm atkāpties no Direktīvas 5., 6., 17., 18. un 21. panta. Tajā nav minēts ne Direktīvas 7., ne 16. pants. Tāpēc uz to nevar atsaukties, lai pamatotu atkāpi no 7. panta 5. punkta un 16. panta.
- 66 Attiecībā uz Direktīvas 17. panta 5. punktu tajā noteikts, ka sistēmas operators var atteikties piešķirt pieeju sistēmai, ja tam nav vajadzīgās jaudas, un ka šāds atteikums attiecīgi jāpamato. Tomēr, ņemot vērā šā sprieduma 56.–63. punktā izklāstītos apsvērumus, privileģētu pieeju, kas pamatota ar tādu līgumu pastāvēšanu, kas noslēgti pirms Direktīvas stāšanās spēkā, un piešķirta, apejot Direktīvas 24. pantā paredzēto kārtību, nevar uzskatīt par pamatotu.
- 67 Direktīvas 8. panta 2. punktā paredzēts:

“Neskarot elektroenerģijas apgādi, pamatojoties uz līgumsaistībām, to skaitā tām, kas rodas no konkursa dokumentācijas, ražošanas objektu dispečervadību un starpsa-

vienojumu izmantošanu nosaka, pamatojoties uz kritērijiem, kurus var apstiprināt dalībvalsts un kuriem jābūt objektīviem, kuri jāpublicē un jāpiemēro nediskriminējoši, nodrošinot pareizu iekšējā elektroenerģijas tirgus darbību. Tās ņem vērā ekonomisko priekšrocību, kāda ir elektroenerģijai, ko iegūst, pārņemot no pieejamiem ražošanas objektiem ar starpsavienojumiem, un sistēmas tehniskos ierobežojumus.”

68 Šī norma ne tieši, ne netieši neierobežo Direktīvas 7. panta 5. punktā un 16. pantā paredzētā nediskriminācijas principa piemērojamību. Tādēļ uz to nevar atbilstošā veidā atsaukties.

69 Šādā kontekstā vairs nevar atbilstošā veidā atsaukties uz Komisijas minēto Direktīvas preambulas pēdējo apsvērumu, saskaņā ar kuru Direktīva ir tikai elektroenerģijas tirgus liberalizācijas jauns posms un ļauj pastāvēt šķēršļiem elektroenerģijas tirdzniecībā starp dalībvalstīm. Šis apsvērumš, kas ir formulēts ļoti vispārīgi, nevar pamatot atkāpes no Direktīvas 7. panta 5. punkta un 16. panta.

70 Tas pats attiecas uz Direktīvas preambulas piekto apsvērumu, uz kuru atsaucas *NEA* un saskaņā ar kuru iekšējais elektroenerģijas tirgus jāveido pakāpeniski. Liberalizā-

cijas pakāpeniskums izriet no tā, ka tirgum jābūt atvērtam tikai lielajiem patērētājiem 2000. gadā, pēc tam vidējiem patērētājiem 2002. gadā un, visbeidzot, visiem patērētājiem 2004. gadā. Šis pakāpeniskums turklāt izriet no Direktīvas 24. panta pārejas noteikumiem un īpašajiem nosacījumiem (attiecībā uz atkāpēm). Tomēr piektais apsvērums nevar pamatot atkāpes no Direktīvas 7. panta 5. punkta un 16. panta.

- 71 No iepriekšējiem apsvērumiem izriet, ka privileģēta pieeja daļai no elektroenerģijas pārrobežu pārvades jaudas, kas piešķirta uzņēmējam tāpēc, ka tas ir uzņēmies saistības pirms Direktīvas stāšanās spēkā, bet neievērojot Direktīvas 24. pantā paredzēto kārtību, jāuzskata par diskriminējošu tās 7. panta 5. punkta un 16. panta izpratnē un tātad neatbilstīgu šiem pantiem.
- 72 *NEA* un Somijas valdība tomēr atzīmē, ka tādām uzņēmējam kā *NEA* ir tiesības izpildīt *SEP* starptautiskos līgumus tiesiskās paļāvības aizsardzības un tiesiskās drošības principa dēļ.
- 73 Tiesiskās paļāvības aizsardzības princips nepārprotami ir viens no Kopienų pamatprincipiem (skat. it īpaši 1999. gada 14. oktobra spriedumu lietā *C-104/97 P Atlanta/Eiropas Kopiena, Recueil*, I-6983. lpp., 52. punkts, un 2004. gada 15. jūlija spriedumu apvienotajās lietās *C-37/02* un *C-38/02 Di Lenardo* un *Dilexport*, Krājums, I-6911. lpp., 70. punkts).
- 74 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai iespēja atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu ir ikvienam uzņēmējam, kuram iestāde ir radījusi pamatotas cerības.

Tomēr, ja uzmanīgs un saprātīgs uzņēmējs var paredzēt tāda Kopienas pasākuma pieņemšanu, kas var ietekmēt tā intereses, tas nevar atsaukties uz šo principu, kad šis pasākums tiek pieņemts (skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Atlanta*/ Eiropas Kopiena, 52. punkts, un lietā *Di Lenardo* un *Dilexport*, 70. punkts).

75 Šajā gadījumā Kopienas iestādes nav pieņēmušas nekādu pasākumu, nedz arī rikojušās tādā veidā, kas varētu ļaut paredzēt tās situācijas saglabāšanos tiesību aktu jomā, kas bija spēkā 1989. un 1990. gadā un saskaņā ar kuru tika noslēgti *SEP* starptautiskie līgumi.

76 It īpaši, lai arī Tiesa savā 1997. gada 23. oktobra spriedumā lietā *C-157/94 Komisija/ Nīderlande* (*Recueil*, I-5699. lpp.) noraidīja Komisijas prasību par lūgumu, ņemot vērā tiesību situāciju pirms Direktīvas stāšanās spēkā, atzīt, ka ar Nīderlandes tiesību aktiem, konkrēti — *EW 1989*, kas piešķir *SEP* izņēmuma tiesības importēt elektroenerģiju, nav ievērots EK līguma 37. pants (jaunajā redakcijā — EKL 31. pants), tā nekādā ziņā nav garantējusi tiesību aktu *statu quo* Kopienas līmenī.

77 Turklāt Direktīva ir tikai otrais posms plānotajā procesā, kura rezultātā paredzēts liberalizēt elektroenerģijas tirgu; tā pirmo posmu iezīmēja Padomes 1990. gada 29. oktobra Direktīva 90/547/EEK par elektroenerģijas tranzītu pa pārvades un sadales tīkliem (OV L 313, 30. lpp.). Saskaņā ar šīs pēdējās [minētās] direktīvas preambulas pirmo apsvērumu Eiropadome vairākās sanāksmēs pēc kārtas ir atzinusi vajadzību pēc vienota iekšējā enerģijas tirgus. Turklāt Komisija savā 1989. gada 29. septembra paziņojumā "Par elektroenerģijas tirdzniecības apjoma pieaugumu

Kopienā: Iekšējā enerģijas tirgus izveides pamatelements” [COM(89) 336 galīgā redakcija], kas bija pievienots Direktīvas 90/547 projektam, paredzēja iespēju, ka elektroenerģijas pārvades sistēmas, kas rezervētas valsts vai reģionāliem monopoliem, jāpadara pieejamas trešajām personām, uzskatot par vajadzīgu atcelt importa vai eksporta monopolu (skat. minētā paziņojuma 2. un 52. punktu).

- 78 Tādējādi nevar apstiprināt, ka Kopienas iestādēm attiecībā uz *SEP* bija pamatotas cerības saistībā ar elektroenerģijas importa monopola saglabāšanu Nīderlandē vai privileģētu tiesību īstenošanu, izmantojot elektroenerģijas pārrobežu pārvades sistēmu līdz noslēgto starptautisko līgumu darbības termiņa beigām.
- 79 Ir skaidrs, ka Nīderlandes valsts iestādes pieņēma tādus tiesību aktus, kuru ietvaros *SEP* noslēdza starptautiskus līgumus, lai izpildītu savu uzdevumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, kura mērķis bija nodrošināt drošu un efektīvu elektroenerģijas sadali par cik vien iespējams zemām un sabiedrības interesēs attaisnojāmām izmaksām. Tomēr dalībvalsts nevar iegrožot Kopienu tādā veidā, ka tā nevar uzņemties vai veikt elektroenerģijas tirgus liberalizāciju.
- 80 Tiesiskās drošības princips it īpaši noteic, ka tiesiskajam regulējumam, kas rada privātpersonām nelabvēlīgas sekas, jābūt skaidram un precīzam un tā piemērošanai — tādai, ko attiecīgās personas var paredzēt (šajā sakarā skat 1987. gada 15. decembra spriedumu lietā 325/85 Īrija/Komisija, *Recueil*, 5041. lpp.; 1996. gada 13. februāra spriedumu lietā C-143/93 *Van Es Douane Agenten*, *Recueil*, I-431. lpp., 27. punkts, un 1996. gada 15. februāra spriedumu lietā C-63/93 *Duff* u.c., *Recueil*, I-569. lpp., 20. punkts).

- 81 Kā Tiesa jau ir lēmusi, nav iespējams paļauties uz to, ka tiesību akti pilnīgi noteikti netiks mainīti, bet vienīgi apstrīdēt šādu grozījumu piemērošanas noteikumus (attiecībā uz tiesību akta grozījumu, ar ko atceļ tiesības atskaitīt pievienotās vērtības nodokli atsevišķiem maksājumiem saistībā ar ēku īri, skat. 2004. gada 29. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-487/01 un C-7/02 *Gemeente Leusden un Holin Groep, Recueil*, I-5337. lpp., 81. punkts). Tāpat tiesiskās drošības princips neprasa tiesību aktu grozījumu neesamību, bet drīzāk prasa, lai likumdevējs ņem vērā uzņēmēju īpašo stāvokli un vajadzības gadījumā paredz pielāgošanas noteikumus jauno tiesību normu piemērošanai.
- 82 Šajā sakarā jāuzsver, ka Direktīvā ir normas, kas ļauj ņemt vērā tāda uzņēmēja kā *SEP* īpašo stāvokli elektroenerģijas tirgus liberalizācijas situācijā. It īpaši Direktīvas 24. pantā dalībvalstīm ir piedāvāta iespēja lūgt atkāpi no 7. panta 5. punkta un 16. panta attiecībā uz darbības saistībām vai garantijām, kas piešķirtas pirms Direktīvas stāšanās spēkā. Taču Nīderlandes Karaliste šo iespēju nav izmantojusi (skat. Lēmumu 1999/796, 44. punkts).
- 83 Komisija norāda uz to, ka Direktīvā nav paredzēts pienākums lauzt tādus līgumus kā *SEP* starptautiskie līgumi. Tomēr šī situācija neļauj neievērot Direktīvas noteikumus, pamatojoties uz to, ka neievērošana ir vajadzīga šo līgumu izpildei. Turklāt līgumu laušana būtu tikai netiešas un iespējamās Direktīvas sekas. Turklāt Direktīva netraucē tādām uzņēmējām kā *SEP* (kopš 2001. gada — *NEA*) pārdot ārpus Nīderlandes elektroenerģiju, ko tā ar saviem starptautiskajiem līgumiem ir apņēmusies pirk.
- 84 *NEA* turklāt atsaucas uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Regulu (EK) Nr. 1228/2003 par nosacījumiem attiecībā uz pieeju tīklam elektro-

enerģijas pārrobežu tirdzniecībā (OV L 176, 1. lpp.), it īpaši uz 2. punktu šīs regulas pielikuma sadaļā "Ilgtermiņa līgumi", saskaņā ar kuru "esošajiem ilgtermiņa līgumiem, kad tos iesniedz atjaunošanai, nav pirmpirkuma tiesību". Pēc *NEA* domām, no šīs normas izriet, ka jābūt iespējai izpildīt līgumus, kas noslēgti pirms Regulas stāšanās spēkā.

85 Šis arguments nevar grozīt iepriekšējo vērtējumu. Minētā norma, kas nebija spēkā pamata prāvas rašanās faktu brīdī, pilnībā saskan ar Direktīvas 7. panta 5. punkta un 16. panta interpretāciju, kas izklāstīta šā sprieduma 56.–63. punktā, un tāpēc to nevar apstrīdēt. Šī norma šajā gadījumā vienkārši apstiprina, ka iespējamās atkāpes no minētajiem pantiem, kas atļautas saskaņā ar Direktīvas 24. pantu, nevar attiecināt uz laikposmu pēc tādos līgumos noteikto saistību izbeigšanās, kas noslēgti pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā.

86 Šie apsvērumi neietekmē atbildi uz jautājumu, vai un kādā mērā tāds uzņēmums kā *NEA*, pamatojoties uz valsts tiesībām, var prasīt tādu zaudējumu atlīdzību, ko tam, iespējams, radījusi Nīderlandes valsts iestāžu izvēle Direktīvas 24. panta ietvaros nelūgt atkāpi attiecībā uz strīdīgajiem pasākumiem.

87 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka tādi apstākļi, uz kādiem atsauca lietas dalībnieki un ieinteresētās personas, kas iesniegušas apsvērumus Tiesai, neļauj atbilstošā veidā atsaukties uz tiesiskās palāvēības aizsardzības un tiesiskās drošības principu.

88 Tādējādi atbilde uz otro jautājumu ir šāda:

- Direktīvas 7. panta 5. punkts un 16. pants attiecas ne tikai uz tehniskiem noteikumiem, bet šīs normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās attiecas uz jebkādu diskrimināciju;

- šie panti nepieļauj valsts pasākumus, kas piešķir uzņēmumam elektroenerģijas pārrobežu pārvades prioritāru jaudu, neatkarīgi no tā, vai šos pasākumus veicis sistēmas operators, sistēmas pārvaldības kontrolieris vai likumdevējs, ja šādi pasākumi nav atļauti saskaņā ar Direktīvas 24. pantā paredzēto kārtību.

Par pirmo jautājumu

89 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai EKL 86. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attaisno tādus pasākumus, kādi tiek apstrīdēti pamata lietā.

90 Ņemot vērā uz otro jautājumu sniegto atbildi, uz pirmo jautājumu vairs nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 91 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīvas 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu 7. panta 5. punkts un 16. pants attiecas ne tikai uz tehniskiem noteikumiem, bet šīs normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās attiecas uz visu veidu diskrimināciju;
- 2) šie panti nepieļauj valsts pasākumus, kas piešķir uzņēmumam elektroenerģijas pārrobežu pārvades prioritāru jaudu, neatkarīgi no tā, vai šos pasākumus veicis sistēmas operators, sistēmas pārvaldības kontrolieris vai likumdevējs, ja šādi pasākumi nav atļauti saskaņā ar Direktīvas 96/92 24. pantā paredzēto kārtību.

[Paraksti]